



**DAVOR DIJANOVIĆ**



## Davor Dijanović<sup>1</sup>

Razgovor s dr. sc. Domagojem Kneževićem



Domagoj Knežević rođen je 1977. u Zagrebu gdje je završio osnovnu školu i gimnaziju. U prosincu 2006. stekao je titulu profesora povijesti na Odsjeku za povijest Fakulteta hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu obranivši rad pod naslovom: *Ružičaste zone, osloboditeljske akcije Maslenica i Medački džep*. Od 2009. zaposlen je na Hrvatskom institutu za povijest kao znanstveni novak na projektu *Republika Hrvatska i Domovinski rat (1991.-1995.-2000.)*. Primarno područje znanstvenog interesa mu je hrvatska povijest u razdoblju od kraja 1980-ih do kraja 1990-ih, s posebnim naglaskom na teme iz političke povijesti toga razdoblja. U

1. Davor Dijanović, urednik portala Hrvatskog kulturnog vijeća, Marina Getaldića 9, Bjelovar, davor.dijanovic@gmail.com

ožujku 2015. na Fakultetu hrvatskih studija obranio je doktorsku disertaciju pod naslovom *Hrvatska demokratska zajednica, od osnivanja do raskida s Jugoslavijom*. Sudjelovao je na više znanstvenih skupova te objavio više radova u domaćim i inozemnim publikacijama.

### **1. Željko Komšić ponovno je izabran za tzv. hrvatskog člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Kakva se poruka s bošnjačke strane šalje Hrvatima time što im Bošnjaci biraju člana predsjedništva?**

Slala im se time jasna poruka kako nisu državotvoran narod u BiH, odnosno Komšić im se stoga kao nelegitimni predstavnik hrvatskoga naroda. Naravno, bila je to samo mimikrija velikobošnjačkog nacionalizma u pokušaju ostvarivanja preobrazbe BiH u bošnjačku nacionalnu državu. Mislim da je toj i takvoj politici napokon kraj, jer je svima u najvećoj mjeri postalo jasno kako Komšić u prvom redu ne može sudjelovati u nikakvim političkim procesima BiH u kojima sudjeluju zakoniti hrvatski politički predstavnici. Dakle, probajte pronaći jedno mjesto u BiH u kojem većinski žive Hrvati i koje je gospodin Komšić posjetio u prethodne 4 godine svoga mandata. Osim toga, itekako je svima jasno kako gospodin Komšić u sljedeće 4 godine sigurno neće imati priliku službeno razgovarati s političkim predstavnicima Republike Hrvatske.

### **2. Hoće li po Vama Denis Bećirović voditi imalo drukčiju politiku od Bakira Izetbegovića?**

To će se tek vidjeti, jer nemojmo zaboraviti kako je Željko Komšić kao projekt nastao baš u stranci gospodina Bećirovića. Kao što je poznato, SDP BiH oduvijek zastupa građanski koncept uređenja BiH kao političko rješenje. Naravno, takvo što za Hrvate u BiH nije prihvatljivo i vjerujem kako nikada neće niti biti. Međutim, u politici je sve moguće, i gospodin Bećirović će zato imati priliku u sljedeće 4 godine pokazati

kako i koliko poštuje Daytonsko-pariški mirovni sporazum i Ustav BiH kao države s 2 entiteta i 3 konstitutivna i jednakopravna naroda.

### **3. Možemo li danas jasno zaključiti da je bošnjački strateški cilj unitarna Bosna i Hercegovina u kojoj će Hrvati biti svedeni na status nacionalne manjine?**

Svaki nacionalizam, pa tako i bošnjački, teži stvaranju svoje nacionalne države. Međutim, višestoljetna stvarnost društvenoga višenacionalnog i multikonfesionalnog života u Bosni i Hercegovini jasno ukazuje na to da svaki pokušaj narušavanja te stvarnosti vodi u neminovne probleme. Naime, Hrvati su u Bosni i Hercegovini povijesno autohton narod, koji je duboko ukorijenjen u Bosnu i Hercegovinu, i oni nikada neće pristati mogućnost gubitka statusa konstitutivnoga odnosno temeljnoga naroda u vlastitoj domovini Bosni i Hercegovini.

### **Nekoliko mjeseci, uz medijaciju EU-a i SAD-a, s prekidima su se odvijali pregovori o promjeni Izbornog zakona Bosne i Hercegovine. Na kraju se pokazalo kako je bošnjačka strana zapravo samo odugovlačila i nije imala namjeru pristati na ikakve promjene. Jesu li hrvatski predstavnici toga bili svjesni kroz čitavo vrijeme, ili su postojale naznake kako bi moglo doći do kompromisa?**

Mislim da je svima poznato kako se u svake pregovore ulazi u dobroj vjeri. Ovi pregovori su se odvijali na najvišoj razini, dakle uz posredovanje predstavnika EU i SAD-a i uz izravnu potporu Republike Hrvatske, i to nam je davalo određeni optimizam. Rekao bih pri tome kako su hrvatski politički predstavnici baš kroz te pregovore pokazali svoju vjerodostojnost na međunarodnoj političkoj sceni. Naime, ponudili su rješenja ograničenih ustavnih promjena i promjena Izbornog zakona koja su implementirala dvije najvažnije presude, i onu Ustavnog suda BiH u slučaju Ljubić i onu ESLJP-a u slučaju Sejdić-Finci, a to je bilo potvrđeno i od predstavnika Venecijanske komisije. A što se tiče neuspjeha tih pregovora, jasno je kako su za to jedinim izravnim krivcima bili Bakir Izetbegović i SDA.

**5. U izbornoj noći visoki predstavnik Christian Schmidt nametnuo je određene promjene Izbornog zakona koje će u Domu naroda rezultirati boljom zaštitom hrvatskih interesa. Koliko je diplomatsko djelovanje RH zaslužno za ovaj potez i jesu li u Banskim dvorima znali da će do promjene doći u samoj izbornoj noći?**

Tu bih jasno rekao kako je ovo bila iznimna diplomatska pobjeda vlade RH i njezinog predsjednika Andreja Plenkovića, kao i hrvatske diplomacije predvođene ministrom Gordanom Grlićem Radmanom. O tome doista svjedoči činjenica kako je nakon 20 godina i otprilike 100 odluka međunarodnih predstavnika, koje su išle na štetu Hrvata, donesena jedna odluka koja vraća, i tu bih naglasio *vraća*, jedan dio oduzetih prava Hrvata u BiH. Dakle, ovo je bila kruna jednoga kontinuiranog rada na međunarodnoj političkoj sceni, odnosno uspjeha ove Vlade RH u internacionalizaciji hrvatskoga pitanja u Bosni i Hercegovini.

**6. Promjene u vezi Doma naroda predstavljaju ograničeni uspjeh Republike Hrvatske, no Hrvati i dalje nemaju svoga člana predsjedništva. Koji instrumenti Hrvatskoj ostaju na raspolaganju kako bi u iduće četiri godine spriječila novi slučaj Komšić? Postoji li plan o tome da službeni Zagreb odmah nastavi s lobiranjem?**

Naravno, mi moramo nastaviti s lobiranjem i upoznavanjem naših prijatelja i partnera na međunarodnoj sceni s ovom problematikom, i to kako bismo konačno vratili Hrvatima doista sva ona politička prava koja im jamče mirovni sporazumi i Ustav BiH, ali i kako bi vratili samu Bosnu i Hercegovinu u stanje ustavnosti te slijedom toga pridonijeli stabilnosti i funkcionalnosti Bosne i Hercegovine.

**7. Imate li dojam da se odnos prema položaju Hrvata u BiH ipak bitno popravio posljednjih godina? Čini se kako je na političkoj sceni – ako zanemarimo nekoliko marginalnih pojava – stvoren konsenzus oko toga da je položaj Hrvata u BiH ključno pitanje hrvatske vanjske politike?**

Odnos prema položaju Hrvata u BiH uistinu se poboljšao na hrvatskoj političkoj sceni, i to posebno na lijevom političkom spektru, a unutar kojega su dugo vremena mnogi igrali kao “korisne budale” u korist bošnjačke unitarističke politike. Isto tako je napokon napravljen i odmak od katastrofalne, i rekao bih jedne lobističke probošnjačke, politike bivšega predsjednika Stjepana Mesića. A doista mislim kako ne treba biti politički genijalac za zaključak kako je položaj Hrvata u BiH prvorazredno strateško nacionalno pitanje, i to kada se uzmu u obzir iznimno važni društveni aspekti kao što su nacionalno-identitetski, sigurnosni, gospodarski i prometni.

**8. Kako bi Hrvatska trebala nastaviti s proaktivnijom politikom u vezi BiH, jasno je da i službeno Sarajevo i čitava bošnjačka lobistička mreža ne će mirovati. Ima li Hrvatska na međunarodnom planu potencijalnog saveznika na bilo kojoj relevantnoj inozemnoj adresi?**

Nema nikakve sumnje kako moramo nastaviti s ovakvom proaktivnom politikom prema BiH, jer za nas dobar ukupan položaj Hrvata kao konstitutivnog naroda u BiH nema alternative. Samim daljnjim jačanjem položaja Hrvata dobivamo i funkcionalnu i stabilnu BiH, koja kao takva potom postaje legitimnim kandidatom za članstvo u euroatlantskim integracijama. I to sve navedeno je za Republiku Hrvatsku bez ikakve sumnje prvorazredan strateški interes.

**9. Koliko je na važnim adresama, kao što su Washington ili Berlin, uopće moguće ključnim čimbenicima objasniti što bi koncept građanske države praktično značio u slučaju BiH? Čini se kako bošnjačka priča o „građanskoj državi” dobro prolazi...**

Naravno da na tim važnim međunarodnim adresama ima snažnih zagovornika uvođenja koncepta građanske države jer to na prvu loptu zvuči ljudskopravaški iznimno pravedno. Međutim, Bosna i Hercegovina kao višenacionalna i multikonfe-

sionalna zemlja država jedino može, a to je više puta povijesno dokazano, funkcionirati kao društvo kojem se poštuje koncept podjele društvene moći. Tu pak imamo uspješne primjere takvoga društvenog uređenja u Kraljevini Belgiji, ali i u Sjevernoj Irskoj unutar Ujedinjene Kraljevine. Dakle, BiH nije jedini primjer takvog podijeljenog društva u demokratskoj Europi.

**10. Ako je unitarna BiH konsenzus bošnjačke politike, koliko li je u budućnosti uopće realno očekivati da se s njima može postići ikakav dogovor?**

Ne bih rekao da je unitarna Bosna i Hercegovina jedan konsenzus bosanske politike, nego samo plod višegodišnjih političkih okolnosti u međunarodnoj zajednici, ali i u samoj Republici Hrvatskoj. Osobno vjerujem da u bošnjačkom narodu postoje one političke snage koje shvaćaju kako Bosna i Hercegovina ne može biti funkcionalna i stabilna država ako sva 3 konstitutivna naroda ne uživaju ustavno zajamčen i jednakopravni status. Naravno, za funkcionalan dogovor o budućnosti BiH potrebna je suglasnost legitimnih političkih predstavnika svih konstitutivnih naroda, pa tako i onih bošnjačkoga naroda. Stoga treba tražiti i zatim surađivati s takvim političkim snagama unutar bošnjačkoga nacionalnog korpusa.

**11. Kako u perspektivi gledate na budućnost Bosne i Hercegovine i položaj tamošnjih Hrvata. Jeste li optimist?**

Da nisam optimist, ne bih se bavio ovom političkom problematikom. Dakle, status hrvatskoga naroda u cjelini nikada nije bio bolji u povijesti, ostvarili smo najveći dio svojih nacionalnih strateških ciljeva: imamo svoju nacionalnu, suverenu i demokratsku državu i ona je članica najjačih svjetskih političkih i sigurnosnih organizacija. No, kao jedan od posljednjih strateških nacionalnih ciljeva moramo riješiti politički status Hrvata u Bosni i Hercegovini, pa se nakon toga možemo zajedno posvetiti iznimno važnim pitanjima kao što je jačanje gospodarstva i prije svega problem demografije.

